

F. t. l. vedr. straffeloven og retsplejeloven

gøres gældende i tilfælde, hvor det direkte udbytte har været genstand for videreomsætning, forudsat at pengene fortsat kan identificeres som hidrørende fra den oprindelige berigelsesforbrydelse. Genstanden for hæleriet er i de typiske tilfælde fysiske genstande, der i reglen uden besvær lader sig identificere, f.eks. sølv-tøj, cigaretter, checkblanketter, bankbøger mv.

Selv om rede penge antageligt også kan være genstand for hæleri, spiller det en afgørende rolle for hæleriansvar med hensyn til rede penge, at der ved omsætning af penge gælder en særlig vidtgående ekstinktionsregel (dvs. en regel om bortfald af den hidtil berettigedes rettigheder). Har erhververen således i kraft af formueretlige regler eller principper vundet ret til en pengesum, idet den pågældende ved erhvervelsen var i god tro om pengeudbyttets herkomst, vil der ikke efterfølgende kunne gøres et hæleriansvar gældende. Hæleriansvar er også udelukket, selv om erhververen først omsætter pengene efter senere at være blevet klar over deres ulovlige herkomst. Det skyldes, at der efter ekstinktionen ikke længere er tale om en uretmæssig besiddelse af pengene.

I betragtning af det meget vide omfang, som den foreslåede bestemmelse vil få, er der efter udvalgets opfattelse behov for en begrænsning vedrørende udbytte, der anvendes til almindeligt underhold m.v.

Udvalget henviser i den forbindelse til, at den norske straffelovs generelle hæleribestemmelse indeholder en sådan begrænsning, hvorved f.eks. overladelse af mad til en ægtefælle eller et barn holdes uden for bestemmelsen, men ikke overladelse af luksusgaver. Det samme gælder forretningsdrivende, som sælger mad, klæder og andre forbrugsvarer til almindelige forbrugere. Det nævnes i de norske forarbejder, at en kioskejer, som fra sin kiosk har set en person sælge narkotika, ikke kan straffes for efterfølgende at have solgt aviser eller madvarer til narkotikahandleren.

Udvalget finder, at en sådan afgrænsning af hæleribegrebet bør fremgå udtrykkeligt af loven. Bestemmelsen vil dække såvel det almindelige underhold som den almindelige detailhandel, hvor køberen betaler i et i øvrigt normalt handelsforløb med udbytte fra kriminalitet. En sådan begrænsning vil også få en vis betydning for forhold, der i dag udgør hæleri.

Med hensyn til den modsatrettede situation, hvor det er sælgeren (gerningsmanden til førforbrydelsen), der sikrer sit udbytte gennem salg, finder udvalget, at det i langt de fleste situationer vil være ubetænkeligt at udelukke strafansvar for køberen i almindelige handelsforhold, hvor der betales fuld pris. Som eksempel kan nævnes køb af varer, der er blevet produceret på en måde, der delvis er i strid med de regler, der gælder

for den pågældende virksomhed (f.eks. miljøregler, regler om arealstørrelser og foderbegrænsninger). Købere af sådanne varer bør efter udvalgets opfattelse ikke ifalde hæleriansvar, selv om de ved købet kan siges at sikre producenten et udbytte af den skete overtrædelse.

Det udbytte, der er omfattet af den foreslåede hæleribestemmelse, er ikke det produkt, der er frembragt ved en sådan strafbar produktionsmåde, men det udbytte, der opnås ved salg eller andre dispositioner over produktet. Om den, der befatter sig med dette udbytte, begår hæleri, vil i øvrigt bl.a. afhænge af, om udbyttet – helt eller delvis – kan siges at hidrøre fra det strafbare forhold, der er begået i forbindelse med produktionen (identificerbarhed).

Udvalget er derimod betænkelig ved, at der i givet fald generelt ikke vil kunne straffes i forbindelse med handler, hvor der betales fuld pris for f.eks. smuglercigaretter eller tyvekoster. I de situationer, hvor der f.eks. etableres en fast aftagerkreds, finder udvalget, at muligheden for at straffe aftagerne bør være til stede, således som det også er tilfældet ved de gældende hæleribestemmelser. Strafansvar for aftageren forudsætter dog som hidtil, at der foreligger den fornødne tilregnelser (subjektive dækning).

I nogle tilfælde vil en person foretage hælerilignende handlinger – ikke med henblik på at hjælpe gerningsmanden, men derimod med henblik på at bistå politiet eller opfylde særlige adfærdskrav i anden lovgivning. Sådanne personer vil ikke kunne straffes hverken efter de tidligere hæleribestemmelser eller efter den foreslåede hæleribestemmelse, idet bestemmelserne ikke har til formål at strafsanktionere en sådan form for adfærd. Udvalget finder, at dette bør komme direkte til udtryk i den foreslåede bestemmelse ved indsættelse af et krav om, at der skal være handlet »uberettiget«. Som eksempler på tilfælde, hvor der ikke handles uberettiget, kan nævnes, at en person modtager udbytte for at videregive det til politiet med henblik på beslaglæggelse og efterforskning. Som et særligt lovreguleret eksempel kan nævnes hvidvaskloven, der er omtalt under pkt. 2.1.5. ovenfor. Efter denne lov skal en virksomhed i finanssektoren underrette politiet, hvis der er mistanke om, at den har at gøre med udbytte fra overtrædelse af straffeloven. Der er imidlertid en særlig pligt til at undersøge mistanken nærmere, ligesom en eventuel transaktion kan gennemføres, før politiet underrettes, bl.a. hvis det skønnes, at en unkladelse heraf kan hindre retsforfølgning af de involverede. I situationer, der omfattes af sådanne lovkrav, vil det naturligvis ikke være uberettiget – og dermed heller ikke omfattet af den fore-